Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 41 | Vilnius 1938 m. rugsėjo 20 d. | Pirmi metai

BŪDINGAS REIŠKINYS

Mūsų laikais visose gyvenimo srityse turi didelę reikšmę spauda-laikraščiai. Tai yra nemaža galybė, su kuria reikia skaitytis. Tačiau gyvenime vis dar atsitinka, kad tai tokiais, tai kitokiais sumetimais vaduojantis pamojama ranka į spaudą, jį aplenkiama, jos vairuotojai ignoruojami.

Šiuo žygiu mums rūpi politinis spaudos ignoravimas, kurį ypač atjaučia Vilniaus lietuvių spaudos darbuotojai. Šiaip ar taip kalbėsime, Vilnius yra didelio žemės gabalo centras, kuriame koncentruojasi - buriasi kultūrinis, politinis ir ekonominis šio krašto gyvenimas. Apie šį gyvenimą informuoja skaitytojus visomis kalbomis leidžiami Vilniuje laikraščiai, vieni mažiau, kiti daugiau. Tačiau spaudos darbuotojams - žurnalistams ne visada yra prieinamas vispusiškas gyvenimas, dažnai tik susivokti galima, kas kur darosi.

Atskirų gyvenimo sričių vairuotojai, įvertindami laikraščių svarbumą, dažnai patys praneša spaudai žinių, arba reikalui esant kviečiasi pas save žurnalistus į vadinamąsias spaudos konferencijas, kurių metu spaudos darbuotojai esti painformuojami tuo ar kitu aktualiu klausimu.

Panašių spaudos konferencijų įvyksta kartas nuo karto ir Vilniuje. Deja. Lietuvių laikraštininkai apie šias spaudos konferencijas dažniausiai sužino tik iš kitų spaudos. Mat, į spaudos konferencijas lietuvių laikraščių atstovai nekviečiami, lietuvių spauda ignoruojama.

Išimtį šiemet padarė Mokyklų Kuratorija, kuri pakvietė į konferenciją v i s ų vietos laikraščių atstovus. Konferencija praėjo gyvai ir ja domėjosi daugiausia nelenkų spaudos atstovai, kurie paskui savo laikraščiuose tam klausimui nemaža paskyrė vietos*).

Iš karto buvo manyta, kad kuratorijos žingsnis bus lygaus visos spaudos traktavimo pradžia. Įvyko priešingai ir dabar paaiškėjo, kad Kuratorija padarė tik išimtį, o toliau grįžtame į įprastą mūsų laikraščių ignoravimą. Kad nebūtumėm įtarti kelią kažkokius aliarmus, savo tvirtinimus paremiame faktais.

Paskutiniu metu Vilniuje buvo sukviestos dvi iš eilės spaudos konferencijos, į kurias nebuvo pakviestas nė vieno lietuvių laikraščio atstovas. Pirmoji konferencija buvo sukviesta teatro reikalais. Į konferenciją buvo pakviesti tik lenkų spaudos atstovai. O juk šiaip ar taip, į teatrą lankosi ir lietuviai, juo domisi, be to, svarbu būtų sužinoti, ar naujoji miesto teatro direkcija yra numačiusi pastatyti bent vieną lietuvišką veikalą, ar šis klausimas tuo tarpu neaktualus. Jei gerai atsimename, tai Vilniaus miesto teatras po kovo 19 dienos pirmas kreipėsi į Lietuvos valstybinį teatrą siūlydamas sueiti į bendradarbiavimą.

Visa tai domina lietuvių visuomenę, bet painformuoti negalime, nes mūsų vengiama.

Ne mažiau būdingas yra vietos lietuvių spaudos suignoravimas Šiaurė Mūgės konferencijoje. Kaip žinia, šio mėn. 17 dieną Vilniuje buvo atidaryta ketvirtoji Šiaurės Mūgė. Prieš atidarant buvo sukviesta spaudos konferencija, kurios metu mūgės organizatoriai plačiau painformavo susirinkusius lenkų žurnalistus apie mūgės reikalus. Mielu noru plačiau parašytumėm apie šią mūgę, bet negalime, nes lietuvių spaudos atstovai nebuvo pakviesti į konferenciją ir todėl nieko nežinome; galime pasakyti tik tiek, kad mūgė jau atidaryta.

Kaip iš teatro direkcijos, taip ir iš mūgės organizatorių pusės demonstratyvus lietuvių spaudos aplenkimas yra gana būdingas reiškinys, kurio mes net nesiimame aiškinti.

*) „Aido“ 39-tame numeryje apie šią konferenciją plačiai buvo atpasakota.

HITLERIS—ČEMBERLENAS

Čemberlenas pas Hitlerį

„Aido“ skaitytojai jau žino, kad po garsiosios Hitlerio kalbos, kurią jis pasakė šio mėn. 12 dieną Niurenberge, politinė Europos padėtis pasidarė labai įtempta. Tą padėtį svarstė jau kitą dieną sušaukti didžvalstybių kabinetai, o juo labiau, kad po Hitlerio kalbos pradėjo bruzdėti Čekoslovakijos vokiečiai.

Gelbėdami taiką, anglai ryžosi padaryti tokį žygį, kurio nieks nelaukė. Būtent, šio mėn. 14 dieną Anglijos premjeras Čemberlenas kreipėsi į Vokietijos kanclerį Hitlerį, pasisiūlydamas su juo pasimatyti. Hitleriui sutikus, Čemberlenas šio mėn. 15 dieną rytą išskrido lėktuvu į Vokietiją. Kadangi Čemberlenas turi apie 70 metų amžiaus ir niekuomet lėktuvu neskraidęs, tai jo pasiryžimas kuo greičiau pasimatyti su Hitleriu visų yra labai aukštai vertinamas.

Čemberlenas iš Londono į Miuncheną skrido 4 valandas. Miunchene aerodrome jis buvo iškilmingai sutiktas Vokietijos užsienių reikalų ministerio Ribentropo ir Anglijos ambasadoriaus Berlyne Hendersono. Iš Miuncheno Čemberlenas specialiu traukiniu nuvyko į Berchtesgadeną, kur gyvena Hitleris, ir čia popietinėmis valandomis prasidėjo tris valandas užtrukusi konferencija. Kadangi Hitleris nemoka angliškai, o Čemberlenas — vokiškai, tai kalbėjosi su vertėjo pagelba.

Kitą dieną, tai yra šio mėn 16 d., Čemberlenas lėktuvu sugrįžo į Londoną ir čia popietinėmis valandomis prasidėjo istorinis Anglijos ministerių kabineto posėdis.

Lenkija ir Tautų Sąjunga

Jau savo metu rašyta, kad Lenkija vis mažiau domisi Tautų Sąjungos veikimu. Vėliau buvo paskleidę gandų, kad Lenkija šiemet nestatysianti savo kandidatūros į Tautų Sąjungos Tarybos narius. Kaip žinia, šiemet Lenkijos kadencija Taryboje baigiasi ir ji turėjo būti perrinkta. Tačiau prieš pat rinkimus Lenkijos delegacijos pirmininkas min. Komarnickis įteikė šios Tautų Sąjungos sesijos pirmininkui raštą, kuriuo praneša, kad Lenkija iš tikro nestatanti savo kandidatūros į Tautų Sąjungos Tarybos nenuolatinius narius.

Italija ir Jugoslavija

Savo metu tarp Jugoslavijos ir Italijos buvo nelabai artimi santykiai, kurie ėmė gerėti tik paskutiniais metais, kada į Rymą buvo nuvykęs Jugoslavijos premjeras Stojadinovičius. Paskutiniu metu spaudoje pasirodė žinių, kad netrukus Jugoslavijos premjeras vėl pasimatysiąs su Musoliniu ir aptarsiąs abiejų valstybių santykius.

Kaip žinia, Jugoslavija, kaipo Mažosios Santarvės valstybė, ilgus metus buvo Prancūzijos įtakoje, o vėliau į Jugoslaviją atkreipė dėmesį vokiečiai, o dabar italai.

Kas naujo Palestinoje

Telegramų pranešimu, padėtis visoje Palestinoje ne tik negerėja, bet diena dienon blogėja. Anglams iki šiol jokiomis priemonėmis nepavyko nuraminti arabų, kurie paskutiniu metu pradėjo formalų sukilimą.

Dėlto jau keliose vietose įvyko mūšių, kuriose dalyvavo lėktuvai. Mūšių metu buvo daug užmuštų ir dar daugiau sužeistų.

Be to, visoje Palestinoje siaučia vieni prieš kitur plačiai vartojamas teroras, kurio metu irgi daug esti vienoje ir kitoje pusėje užmuštų.

Trys nauji įstatymai Lietuvoje

Lietuvos vyriausybė yra parengusi tris naujus įstatymų projektus — pilietybės įstatymo projektą, pasų įstatymo pr. ir vietovardžių pakeitimo įstat. projektą.

Naujasis pilietybės įstatymas skirsis nuo senojo tuo, kad bus suderintas su naująja Valstybės Konstitucija. Nauj. pasų įstatymas apims ne vien vidaus pasus, kaip buvo ligi šiol, bet ir užsienio pasus, visas ir asmens liudijimus.

Naujasis vietovardžių įstatymo projektas numato vietovardžių atlietuvinimą, ištaisymą, keitimą ir naujų vietovardžių davimą. Numatoma atlietuvinti ir ištaisyti visi tie vietovardžiai, kurie turi svetimų kalbų priesagas, yra verstiniai ir iškreipti pagal kitų kalbų dėsnius. Pagal projektą, miestų pavadinimus atlietuvintų ir ištaisytų ministerių taryba, o kitų vietovių — viršaičiai, pagal išleistą vietovardžių žodyną.

— Rugsėjo 16 dieną pasibaigė Lietuvos kariuomenės manievrai. Grįžtančioji iš manievrų kariuomenė visur buvo iškilmingai sutikta. Ji ėjo pro žaliuojančiais papuoštus vartus ir iš sveikinančiųjų gavo daug gėlių.

— Į Kauną atvyko naujas Vatikano atstovo pavaduotojas Lietuvai mons. Burzio, kuris ketinąs netrukus pradėti derybas su Lietuvos vyriausybe dėl konkordato.

— Šiomis dienomis iš Lietuvos išvyko didesnis būrys Amerikos lietuvių, kurie šią vasarą buvo atvažiavę dalyvauti Lietuvos nepriklausomybės 20 metų minėjimo iškilmėse. Kauno radijofone amerikiečiams lietuviams buvo surengtas iškilmingas atsisveikinimas.

Nauja Lietuvos radijo stotis

Dabar Lietuvos Valstybėje yra dvi radijo stotys — Kaune ir Klaipėdoje. Galingesnė yra Kauno stotis, bet vis dėlto, palyginti su kitų valstybių didelėmis radijo stotimis, ji yra nestipri ir todėl dabai norima pastatyti nauja galinga stotis, kuri bus netoli Baltų miestelio. Naujos stoties įrengimo darbas jau pradedami. Ją sutiko statyti viena anglų firma, kuriai už darbą reikės sumokėti daugiau kaip vienas milijonas litų. Pagal sutartį stotis numatyta įrengti iki kitų metų galo.

Naujoji radijo stotis bus 60/120 kilovatų galingumo, t. y. normaliai bangos veiks 60 kv., bet, kai reikės transliuoti iškilmes ar ką kita, tuomet stoties galingumas galima bus padidinti iki 120 kv.

Veikiant galingai radijo stočiai, bus išplėsta ir patobulinta visokiaropa radijo veikla.

Ko nori Čekoslovakijos vokiečiai

Tą pačią dieną, kai į Vokietiją atvyko Anglijos premjeras Čemberlenas, Čekoslovakijos vokiečių gyvenamose apygardose buvo paskelbtas generalis streikas. Paskelbus streiką, daugelyje miestų buvo uždarytos visos krautuvės, fabrikai ir neišėjo nė vienas laikraštis.

Be to, daugelyje vietų įvyko kruvinų susirėmimų, kurių metu buvo keliosdešimt užmuštų ir keli šimtai sužeistų.

Ryšium su šitokiais įvykiais, Čekoslovakijos vokiečių vadas Henleinas šio mėn. 15 dieną paskelbė į vokiečius atsišaukimą, kuriame reikalauja ne tik laisvo apsisprendimo, bet griežtai pareiškia, kad nori būti laisvais ir grįžti (prisijungti) į Vokietiją.

Šis Henleino atsišaukimas Čekoslovakijoje, o taip pat ir visoje Europoje padarė nepaprastą įspūdį, nes aiškiai rodo, kad Čekoslovakijos vokiečiai atvirai pasisako už prisijungimą prie Vokietijos.

Nieko tad nuostabaus, kad Čekoslovakijos vyriausybė kreipėsi į prokuratūrą, kad šį patrauktų Henleiną teismo atsakomybėn.

Henleinas pabėgo

Susidarius rimtai padėčiai Čekoslovakijoje, vyriausybė paleido parlamentą ir kartu uždarė henleinininkų partiją, kuriai vadu buvo paskirtas pagarsėjęs Henleinas. Kadangi jam už prieš valstybę nukreiptą atsišaukimą buvo sudaryta byla ir pradėtas policijos ieškoti. Bijodamas už savo darbus atsakomybės Henleinas pabėgo į Vokietiją, kur išbėgo ir apie 80 tūkstančių vokiečių. Su Henleinu pabėgo Vokietijon ir artimiausi jo bendradarbiai. Visus juos Vokietijos vyriausybė apgyvendino tam tikruose lageriuose.

Paskelbus Čekoslovakijos vyriausybei dekretą, kad uždaroma vokiečių partija, šios partijos vadovybė paskelbė savo pranešimą, kuriame pareiškia, kad Čekoslovakijos vyriausybė neturi teisės uždaryti vokiečių partijos, kuri esą turinti veikti.

Musolinis irgi siūlo plebiscitą

Pažymėtina, kad tą pačią dieną, kai Čemberlenas išskrido į Vokietiją, viename Rymo dienraštyje buvo įdėtas straipsnis „Laiškas Runcimanui“. Laiško autoriumi yra, kaip sako užsienio spauda, Musolinis. Jis pareiškia, kad Runcimanas galėjęs jau įsitikinti, jog Versalyje sudarant Čekoslovakijos valstybę buvo padaryta didelė klaida. Daug geriau būtų suorganizuoti pačių čekų gyvenamą valstybę ir todėl pataria Runcimanui, kad jis pasiūlytų paskelbti visoms Čekoslovakijos tautybėms plebiscitą. Šis Musolinio laiškas aiškiai rodo, kad Italija visame kame pritaria Vokietijos politikai.

Be to, šio mėn. 18 dieną Musolinis Trijeste pasakė kalbą, kurioje irgi pasiūlė Čekoslovakijos vokiečiams plebiscitą, pažymėjęs, kad dabar Europa pradeda gyventi plebiscitų laikotarpį.

Po to Musolinis dar kartą pareiškė, kad Europos taiką galima išgelbėti, tik paskelbus visų tautinių mažumų plebiscitą Čekoslovakijoje.

Musolinio ta proga dar priminė, kad, jeigu dabar kiltų visuotinis konfliktas už ar prieš Prahą, tai italai jau yra pasiryžę palaikyti visiems žinoma pusę.

Vokiečiai grasina čekams

Vokiečių spauda, pranešdama apie Čekoslovakijos vokiečių reikalavimą ir apie Musolinio pasiūlymą skelbti plebiscitą, atvirai graso čekams, kad nusileistų vokiečiams ir jų „nepersekiotų“.

Vyriausias hitlerininkų dienraštis „Voelkischer Beobachter“ primena čekams, kad Čemberleno atvykimas yra paskutinis signalas, kad Čekoslovakija susilaikytų. Ta proga „V. B.“ pareiškia, kad Čekoslovakijos vokiečių šaukimas prisijungti prie Vokietijos nutils tik tada, kai tai išsipildys. Hitlerio žodžiai, pasakyti Niurenberge, — rašo „V. B.“,— nėra tuščios frazės ir ne tuščias grasinimas.

Vokiečių spauda prieš Čekoslovakiją

Paskutinėmis dienomis visi Vokietijos laikraščiai pradėjo nepaprastai smarkią kampaniją prieš Čekoslovakiją, kurią ironiškai vadina „Benešo valstybe“. Vokiški laikraščiai, puldami Čekoslovakiją, kaltina ją ne tik už tariamą vokiečių persekiojimą, bet ir už tai, kad Čekoslovakijoje neva tai esą įsigalėję komunistai.

(Žinių pabaiga 4-tame puslapyje)

Klaipėdos krašto mokyklos

Klaipėdos krašto gyvenimo kilimas pastebimas visose srityse: pramonėje, prekyboje, susisiekime, o taip pat ir kitur. Taip pat ir švietimo srityje Klaipėdos kraštas daro žymią pažangą. Štai 1923 metais visose Klaipėdos krašto vidurinėse ir aukštesniosiose mokyklose mokėsi 1.750 mokinių, o jau 1938 metais tas skaičius pakilo iki 3.200. Tokie duomenys turėta šių metų pavasarį, bet jie beveik ir nepasikeitė, nes Klaipėdos krašte mokslas prasideda pavasarį, balandžio mėnesį.

Ypatingai auga mokinių skaičius Klaipėdos krašto lietuviškose mokyklose.

Klaipėdos krašte šiuo metu veikia trys lietuvių gimnazijos: Klaipėdoje, Šilutėje ir Pagėgiuose. Pažymėtina, kad dar jos nevisos išaugo iki pilnos gimnazijos. Be šių gimnazijų, Klaipėdoje veikia dar spartesnioji mokykla, kurioje mokslas išeinamas pagreitintu tempu. Vargingesnieji, bet gabesnieji mokiniai šioje mokykloje greičiau įgyja mokslą, trumpesnį laiką vargina savo tėvus.

Vokiškųjų gimnazijų Klaipėdos krašte yra keturios: Klaipėdoje dvi, viena Šilutėje ir viena Pagėgiuose. Ši įsteigta tik 1931 metais, kada Pagėgiuose nepaprastai sėkmingai buvo pradėjusi veikti lietuviška gimnazija. Be šių, Klaipėdoje dar veikia dvi vokiškos vidurinės mokyklos: mergaitėms ir berniukams. Vokiškose mokyklose dėstomoji kalba yra vokiška, tačiau programa numato mokinius išmokinti ir lietuviškai, taip pat programa sako, kad ir vokiškose gimnazijose turi būti išeinamas tam tikras lituanistikos kursas. Tačiau gyvenime šie reikalai ne taip jau vykdomi, kaip reikalauja programa. Viena, kas dar pastebėtina, kad vokiškose mokyklose mokinių skaičius beveik pastovus, o lietuviškose gimnazijose mokinių skaičius auga metai iš metų.

Visose Klaipėdos krašto vidurinėse ir aukštesniosiose mokyklose mokosi 3.200 mokinių, iš jų lietuviškose mokyklose ir gimnazijose 1.348 mokiniai, kas sudaro 42,2% visų mokinių. Vokiškose mokosi 57,8%. Palyginti tai žymus skaičius. Viena aišku, kad vokiškosios mokyklos Klaipėdos krašte veikia iš seniai, prie jų jau buvo pripratę ir gyventojai, tad naujosioms lietuviškoms mokykloms šiuo atžvilgiu buvo sunkiau. Tačiau gyvenimas rodo, kad greitai tasai skaičius gali susilyginti.

Iš lietuviškų aukštesniųjų mokyklų Klaipėdos krašte seniausia Vytauto Didžiojo gimnazija. Ji Klaipėdoje įsteigta dar 1923 metais. Pirmaisiais mokslo metais ši gimnazija turėjo tik 54 mokinius. Šiandien toje gimnazijoje mokosi jau 578 mokiniai. Augančiai gimnazijai vis trūko patalpų. Nors ji yra Klaipėdos krašto direktorijos priežiūroje, tačiau ilgus metus gimnazija neturėjo tinkamų patalpų ir jai reikėjo tenkintis užleidžiamomis seminarijos patalpomis. Kaip ir visose gyvenimo srityse, taip ir čia, centro vyriausybė parodė didelį rūpestingumą, paskyrė lėšų, ir Klaipėdoje anais metais išaugo didžiuliai rūmai, kurie šiandien tarnauja ne tik Vytauto D. gimnazijai, bet dar: prekybos institutui, įvairiems kursams, spartesniajai gimnazijai ir kitiems kultūriniams reikalams. Gimnazijos mokinių skaičius taip augo ir auga, kad šiandien, jau vien jos mokiniams beveik ankštoka. Rūpinamasi rūmus išplėsti.

Vytauto D. gimnazija pirmąją abiturientų laidą išleido 1928 m. Per tą visą laiką ji išleido 160 abiturientų, kurių daugelis jau baigė aukštuosius mokslus, jie jau atlieka svarbias pareigas visoje Lietuvoje. Vytauto D. gimnazija ir toliau rodo didžiausią augimo tendenciją. Nuo įsteigimo iki šiol joje mokinių skaičius išaugo dešimteriopai, auga ir toliau. Štai 1936 m. šioje gimnazijoje mokėsi 434 mokiniai, 1937—491 m., o 1938 m.—578 mokiniai. Todėl laukiama, kad ateityje Vytauto Didžiojo gimnazija gali pasidaryti viena didžiausių Lietuvoje.

Duonelaičio gimnazija Pagėgiuose įsteigta 1926 m. Pirmaisiais metais joje tebuvo tik 11 mokinių, šiais metais joje jau mokosi 355 mokinių. Ir šios gimnazijos mokinių skaičius kas metai auga dešimtimis. Steigiant Pagėgiuose šią mokyklą, buvo manyta ribotis tik progimnazija, joje steigti tik šešias klases. Tačiau gimnazija taip augo, mokinių tėvai vis prašė ir reikalavo, kad ir Pagėgiuose būtų steigiama pilna gimnazija, tatai ir padaryta.

Šilutės gimnaziją savo pradžią gavo iš ten 1932 metais įsteigtos lietuviškos vidurinės mokyklos. Ir toje vidurinėje mokykloje manyta tenkintis tik keturiomis klasėmis, bet gyvenimas parodė, kad tuo apskrities gyventojai nenori tenkintis. Todėl pradėta eiti prie pilnos gimnazijos. Mokinių skaičius Šilutės gimnazijoje taip pat sparčiai auga, kaip ir kitose lietuviškose aukštesniose mokyklose. Įsteigus vidurinę mokyklą, joje buvo tik 34 mokiniai. Šiandien joje jau mokosi 268 mokiniai. Per septynerius metus mokinių skaičius Šilutės gimnazijoje išaugo dešimteriopai. Tasai augimas reiškiasi proporcingai ir toliau. Šiuo metu baigiami Šilutės gimnazijos naujieji rūmai. Jie labai buvo reikalingi. Spartesnioji mokykla veikia Klaipėdoje, joje šiuo metu mokosi 268 mokiniai.

Klaipėdos mieste vokiečių Luizės gimnazijoje mokosi 299 mokiniai. 1923 m. joje mokėsi 289 mokiniai. Tuo būdu tos gimnazijos mokinių skaičius visai neauga. A. Viktorijos gimnazijoje mokosi 200 mokinių, o 1923 m. joje mokėsi 468 mokiniai. Šilutės Herderio gimnazijoje mokosi 304, o 1923 m. mokėsi 186 mokiniai. Tuo būdu tik Šilutės vokiška gimnazija rodo šiokį tokį mokinių augimą. Kiek daugiau auga Pagėgių vokiška gimnazija. Ji įsteigta 1931 m., šiuo metu turi 224 mokinius. Abiejose Klaipėdos vidurinėse mokyklose mokosi 825 mokiniai, o 1923 m. jose mokėsi 753 mokiniai. Reikia pažymėti, kad šios dvi vidurinės mokyklos Klaipėdoje yra tik vienintelės, todėl jose ir tautybėmis mokiniai daugiau mišresni.

Iš. „L. A.".

Lietuvos jūrininkai, kurie šiemet rugsėjo 8 dieną dalyvavo Tautos Šventės iškilmingame kariuomenės parade.

Tai nebuvo aliarmas

Atsakymas laikraščiui „Naród"

Vilniuje neseniai pradėjo eiti nedidelis (keturių mažo formato puslapių) laikraštis „Naród" (Tauta). Šiame laikraštyje kai kada parašoma ir apie lietuvius, o paskutiniame (5) numeryje buvo padarytas „Aidui" priekaištas, kad mes, esą keliame... aliarmą.

Šio „aliarmo" istorija yra tokia. Šiemet vasarą Švenčionių lietuviai per apskrities storastija nusiuntė Vaivadijos Įstaigai naujai steigiamos lietuviškos švietimo draugijos „Šviesos" įstatus patvirtinti. Žinia apie naujos lietuviškos draugijos steigimą buvo įdėta mūsų laikraštyje, o vėliau pakartojo ją ir visi vietos lenkų laikraščiai.

Po kurio laiko Vilniaus dienraštyje „Kurjer Powszechny" buvo įdėta žinia, kad Vaivadijos Įstaiga „Šviesos" Draugijos statuto neužtvirtinusi. Kadangi tokia žinia liečia mūsų visuomenės gyvenimą, tai mes ją irgi įsidėjome.

Tai įvyko šio mėn. 2 dieną. Tuo tarpu tik ką išėjęs „Naród" 5 nr. taip įvertino mūsų laikraštyje įdėtą žinią apie „Šviesos" Draugiją.

„Aidas", remdamasis „Kurjer Powszechny" žiniomis, aliarmuoja lietuvių visuomenę, kad Vaivadijos Įstaiga naujos Draugijos „Šviesa" statuto registravimą išsprendė neigiamai.

„Aido" aliarmai atrodė mums perdėti. Patikrinome ir paaiškėjo, kad tas klausimas dar sprendžiamas ir Vaivadijos Įstaiga jokio sprendimo, nei jokios opinijos nepasakė.

Kam tai reikalinga, kad sudaryti visuomenėje nepasitikėjimą, kad sugeruoti dar nepaskelbtą valdžios nutarimą.

Jei „Kurjer Powszechny" įdėjo klaidingą informaciją, tai kas jau kas, bet „Aidas", kaipo lietuvių balsas, turėjo tą informaciją patikrinti, o ne tuojau ją persispausdinti. Tai atrodo panašu į priekabių ieškojimą".

Jau šio straipsnio pradžioje pasisakėme, kad žinia apie „Šviesos" Draugijos statuto neužtvirtinimą buvo įdėta todėl, kad ji liečia šio krašto lietuvių visuomenės gyvenimą. Įsidėdami šią žinią ne tik nieko nealiarmavome, bet niekam iš mūsų ir mintis į galvą neatėjo kelti aliarmus. Laikraščio „Naród" ponai redaktoriai be pagrindo mums prikiša tokius dalykus, su kuriais neturime nieko bendro ir dėdami žinias iš lietuvių visuomenės gyvenimo remiamės arba lenkų spauda, kuri daug geriau apie viską yra informuota, arba tikrai mums žinomais faktais.

Dabar lauksime, kada Vaivadijos Įstaiga pasakys savo žodį dėl Švenčionių Lietuvių Švietimo Draugijos „Šviesa" statuto. Manome, kad Vaivadijos Įstaigos sprendimą, vis tiek koksai jisai bebūtų, suminės ne tik „Naród", bet ir „Aidas".

— Spaudos pranešimu, 1942 metais Ryme būsianti surengta tarptautinė paroda.

— Pranešama, kad paskutiniu metu Estijoje pasirodė Sovietų Rusijos lėktuvai.

— Šiuo metu Voluinėje vyksta dideli Lenkijos kariuomenės manevrai, kuriuose dalyvauja marš. Rydz-Smigly ir karo ministeris Kaspšyckis.

— Spalių mėn. pirmomis dienomis Varšuvoje bus sušauktas nepaprastas Lenkijos Liaudies Partijos kongresas.

Šiemet rugsėjo 8 d. Tautos Šventės iškilmėse dalyvavo Anglijos, Vokietijos, Italijos, Prancūzijos, Latvijos, Lenkijos, Sovietų Rusijos ir kitų valstybių karo atstovai.

BR. DOKŠAS

VIENGUNGIAI

3)

Vieną gruodžio mėnesio vakarą sėdėjome visi keturi kambaryje ir kalbėjomes. Tomas, kaip ir seniau, tebėjo garbingas viršijo pareigas, tačiau niekuomet prisviliusios sriubos nebeišvirdavo.

— Matyti, kad žmogui sekasi,— pastebėjo Motiejus. — Kol nebuvo įsimylėjęs, ir sriuboje viskas buvo jaučiama.

Tomas šyptelėjo.

— Ar nesakiau, kad niekai iš tokio gyvenimo. Jaukėtės, kvailiu mane vadinot, bet kad ir jūs patys ne kitokie. Dabar turite būti man dėkingi, patenkintas pats savimi kalbėjo, — kad ir jus išvedžiau į mielesnį kelią.

— Gražiausia, kaip Justinas tave sekė, — juokėsi Motiejus. Nors jo juokas nieko gero nesakė, bet vis tik juokėsi.—Sekė, sekė, vyras, kol į Vadeikių sodybą pataikė. O ten Nastutė, gražūs šypsniai, mielūs žodžiai — ir baigta. Nebėr jau nė Justino... O jei iš keturių ramsčių du nugriūva — sunku jų vieton naujus pastatyti.

— Sakyk, Motiejau, nejau mes gerai darėme? — paklausė keistai šypsodamasis Justinas.

— Gerai ar negerai — čia nesvarbu. Svarbu tik pats nusistatymas. Parodėme panorus, kad vyrai ir be jų gyventi gali, — rimtai ir įtikinamai atsakė Motiejus.

Visi gardžiai kvatojomės. Seniai taip buvome juokęsi.

— O panos parodė, kad jokiu būdu be jų gyventi negalime,—pastebėjau. — Mėnesį, kitą — taip, bet anksčiau ar vėliau ateis diena, kad ims viena ar kita ir apsuks galvą.

— Dabar visos aplinkinių kaimų moterys gražaus juoko turi, — įsiterpė Tomas. — Niekur negalima nė pasisukti.

Tomas daugiau už visus kitus išgyveno įvairiausių nemalonumų, nes jis landžiausias. Paprastai vyrėjai dideli tinginiai esti, bet Tomas — priešingai: visur pirmas ir visur lenda.

Taigi vaikšto sau vieną sekmadienį miestelyje su savo Agota, o kaimo pusberniai juokiasi:

— Žiūrėk, jau viengungių draugijos brostvininkas su panomis sukasi.

— Nieko gero iš jo nebus, — pridėjo kitas.

Tomui buvo pikta, bet reikėjo kęsti. Juk dar trys draugai tokie pat. Mintis, kad ne jis vienas toks, ramindavo.

Tačiau dabar Tomas visai laimingas ir kiekvieną laisvą valandą mintys nuskrenda į Kalnėnų pirkią, akys mato besišypsančią ir linksmą dvidešimtmetę Agotą. Ne jis vienas toks, bet mes visi nesijaučiame fanatišką viengungio gyvenimą gyvenę, o džiaugiamės visu kuo. Nors už lango pūga, nors sniegas įkyriai skverbiasi pro langų plyšius į vidų, bet širdyse pavasaris, alyvos žydi ir laukai klostosi mažutėmis žolynų bangelėmis.

—o—

Atėjo naujas pavasaris. Rodos, tokios ilgos žiemos būta ir tiek šalčio iškęsta, kad baisu ir prisiminti. Seniai, seniai bebuvo toks pavasaris, seniai ir saulė taip maloniai bešildė, kaip šiemet. Išeini galulaukėn dirbti, atsilapoji krūtinę ir pasiraitai rankoves, tartum saulės ištroškęs miestietis gatvėje, ir pats savim gėriesi. Pažvelgi išdidžiai į auganGčius, tik ką prasikalusius iš žemės javų diegus ir nusišypsai. Džiugu matyti augantį vaisių žemėje, kuriai purenti ir laistyti nesigailima prakaito nei triūso.

Galulaukėn pas Justiną ateina Nastė. Priešpiečius vyrui ir gyvuliams atneša.

— Tur būt, gerokai praalkai, Justuk, — taria iš tolo. — Šiandien gerokai pavėlavau.

Justinas sustabdo arklius ir nusišypso. Žvelgia į Nastutę—tą pačią, kurią ilgas valandas svajodavo ir su kuria savo laiku net susitikti vengdavo. Tačiau dabar ji jau jo— niekas, o niekas jųdviejų iki mirties nebeperskirs.

— Ne nė kiek neišalkau. Kam varginies be reikalo, juk ir pietūs netrukus,—atsako Justinas.

— Kam taip kalbi, Justin, — su užuojauta atsako ji — Juk jau nuo pat saulėtekio laukuose.

Justinas užkandžiauja. Pienas, sviestu aptepta ir gražiu sūriu uždėta duonos riekutė. Viskas atrodo taip gardu — gardžiau, rodos, niekur nevalgytum.

Justinas skuba valgyti, nes nori vėl tuoj pradėti nutrauktą darbą. Ji viską mato ir jaučia.

— Neskubėk, pailsėk.

— Baigęs pailsėsiu, Nastut. Tada pailsėsim abu.

Ji žiūri patenkinta į jį ir šypsosi; kaip ir anuo metu glaudžiasi arčiau į jį ir džiaugiasi. Džiaugsmas, kurio pati nesupranta, iš kaž kur plaukia krūtinėn.

Justinas visuomet klauso Nastutės, o ji jo. Todėl abu ir džiaugiasi gyvenimu, todėl ir gailisi vienas antro.

— Jei Dievas duos gražų orą, gražaus derliaus susilauksim, — taria Justinas, žvelgdamas į sužaliavusius rugius.—Tai pirmas derlius, pirmųjų darbo metų vaisius.

— Taip, tu gali džiaugtis derliumi, nes čia, laukuose, vien tik tavo prakaitas, — įsisvajojusi kalba Nastutė.— O kuo aš pasidžiaugsiu? Niekas juk mano darbo vaisių nemato, — ne aš pati jų nematau.

— Ne, Nastut, mes džiaugsimės abu. Toji žemė mūsų, derlius taip pat. Čia ne mano vieno prakaitas. Nastut, aš dirbu ne sau, bet tau. Dirbu iš meilės.

Ji tyli ir galvoja. Galvoja ir savęs nejaučia.

Tyli valandėlę ir Justinas. Paskui vėl pradeda:

— Netikėjai juk seniau, kad tave myliu, žodžius šiaip juokais leidau, o dabar noriu visa tai, ką praėjusią vasarą kalbėjau, įrodyti. Myliu tave, o per tave kiekvieną šios žemės pėdą. Galėdamas tave mylėti, išmokau mylėti visą pasaulį ir visą aplinką. — Justino rankos apjuosė jos liemenį.

— Bet tu buvai juk atsiskyrėlis, — šnibžda jos lūpos.

— Taip, tai buvo didžiausias kvailumas. Užmiršk tai, Nastute, praeitis nebesikartos. Buvo klaida—tepasimoko kiti.

— Tikiu... — jos lūpos dreba, krūtinė smarkiai kylojasi. — Myliu tave labiau už viską. Meilei meile atsilyginama...

—o—

(B. d.)

Kaip Paryžius priėmė Hitlerio kalbą

Visa Paryžiaus spauda ir visuomenė jau kelias dienas laukė Hitlerio kalbos, kurioje jis turėjo pasisakyti dėl Čekoslovakijos.

Pirmadienį (IX-12 d.) daugelis laikraščių išėjo su antraštėmis: *Šiandien kalba Hitleris. Šiandien bus išspręstas taikos ar karo klausimas ir pan.*

Vakare, Hitleriui pradėjus kalbėti, galima buvo pastebėti žmonių grupes, susispietusias prie krautuvių su radijo priimtuvais. Visi, nors ir nemokėdami vokiškai, norėjo pasiklausyti Hitlerio kalbos.

Gyventojų tarpe buvo juntamas nors ir nedidelis susinervinimas, ką sako Hitleris. Todėl visi laukė pasirodančių laikraščių, kurie išėjo tik vidunaktį, įsidėdami svarbesnes kalbos ištraukas. Paryžiečiai skaitė su nepaprastu susidomėjimu.

Antradienį ūpas nurimo, nes dienraščiuose jau buvo įdėti platūs Hitlerio kalbos komentarai.

Ta proga visa prancūzų spauda pažymėjo, kad Hitleris nieko naujo nepasakė, o juo labiau, kad kai kurie tikėjosi, jog bus pareikalauta Sudetuose plebiscito.

Rimčiausias Paryžiaus dienraštis „Le Temps" visų pirma apibūdino Hitlerio kalbos toną ir pabrėžė, kad valstybės galva negalėję tokiu tonu kalbėti apie kitos valstybės galvą — apie Čekoslovakijos prezidetą Benešą. Bet, sako laikraštis, kitaip ir būti negalėję, turint galvoje Niurenbergo kongreso atmosferą. Laikraštis, svarstydamas Hitlerio digresiją Prancūzijos adresu, kur jis pabrėžė, kad su Prancūzija norįs taikos, pažymi, kad tas gestas buvę padiktuotas grynai politinių reikalavimų. Vokietija nori būti rami vakaruose, kad turėtų laisvas rankas rytuose. „Visokiais būdais dabartinė Vokietija stengiasi įtikinti tarptautinę opiniją, kad Vokietija negresia bendrajai taikai ir kad Prancūzija ir Anglija neturinčios jokio pagrindo ir reikalo interveniuoti ten, kur yra tik vokiečių ir čekoslovakų klausimas".

Kitame savo straipsnyje, tas pats laikraštis suminėjo vokiečių tautos susiklausimą ir suderino jį prancūzų tautai. „Jei šiandieną, Hitleris — rašo „Le Temps"—gali disponuoti ar taika ar karu, tai todėl, kad jis yra stipriausios tautos galva. Kad taika nebūtų drumsčiama, kaip kad yra dabar, vieno žmogaus noru ar kaprisu, užtektų jei demokratinės valstybės pasirodytų lygiai galingos ir lygiai disciplinuotos, kaip kad yra totolinės valstybės".

Visi laikraščiai, pradedant nuo kairiausių, baigiant dešiniausiais, pažymi, kad Hitlerio kalba sunkios Europoje karo atmosferos neišblaškė, nepalengvino. Jis tik ją atstūmė, atidėjo ateičiai. Kaip ilgam? — nieks nesiima atspėti. Vieni spėlioja, kad kol bus pabaigti vakaruose fortifikaciniai darbai, kiti vėl, kaip vyks Prahoje derybos, kaip laikysis kitos valstybės. Paryžiaus spaudos nuomone, per šį laiką diplomatai turi išnaudoti visus galimumus, kad konfliktą sulikviduotų vietoje, ir grąžintų, Europai ramybę. Bet kyla klausimas ar tie kasdieniniai incidentai, kuriose yra sužeistų ir užmuštų, ar jie vieną gražią dieną nepasibaigs taip, kaip pasibaigė Austrijos likimas.

Be to, visi prancūzų laikraščiai ragina gyventojus laikytis ramiai, nesinervinti. Tai minčiai sustiprinti buvo išleista ministerių kabineto posėdžio komunikatas, kuriame pažymėta, kad Prancūzijos vyriausybė nutarė vesti ir toliau budrią akciją taikai išlaikyti.

St.

Konradas Henleinas

Šiuo metu Europos spaudoje pilna žinių žinelių apie du garsiuosius H. Vienas jų — Vokietijos kancleris ir vadas Adolfas Hitleris, antras—Čekoslovakijos vokiečių vadas Konradas Henleinas, apie kurį vis daugiau kalbama ir rašoma. Čekai K. Henleiną, pavyzdžiui, šitaip apibūdina:

„Išorinė Konrado Henleino išvaizda — vidutiniškas susikaupimas. Jis nėra nei liesas, nei storas, iš veido neatrodo nei inteligentiškas, nei kvailas. Balsas nei stiprus, nei silpnas. Apskritai, Henleino asmuo yra ideališko vidutiniškumo ir jei ne akiniai, tai karikaturistai nežinotų kas ir daryti."

Ar iš tikro toksai yra Henleinas — sunku pasakyti. Bet sprendžiant iš įvairiose pozose dedamų spaudoje jo fotografijų, pagarsėjęs Čekoslovakijos vokiečių „fiureris" iš tikro atrodo paprastas kasdienės duonos valgytojas. Likimas tačiau lėmė, kad šis vidutinis, pilkas žmogelis, kuris ilgus metus buvo gimnastikos mokytojas, dabar yra „vadas", turi savo pavaldinius ir ne tūkstančius, bet milijonus.

Kaip tai atsitiko? K. Henleinas, kaipo Austrijos pilietis, dalyvavo Didžiajame kare, buvo patekęs italų nelaisvėn ir, karui pasibaigus, grįžo jau ne Austrijon, bet Čekoslovakijon. Sugrįžęs namo, ilgai ieškojo kokio nors darbo, kol pagaliau pateko į vieną banką praktikantu ir galėjo šiaip taip pragyventi. Kadangi banko praktikanto darbas buvo vienodas ir nuobodus, tai Henleinas, įvairumo ieškodamas, įstojo į vokiečių sporto organizaciją, kuri jau tada buvo griežtai nusiteikusi prieš... žydus. Vėliau, po ilgų treningų, Henleinas gavo gimnastikos mokytojo vietą ir tada atsidavė tik sporto reikalams. 1929 metais Henleinas tapo 100.000 vokiečių sportininkų vadu. Tai jau buvo gera pradžia, kurią tuometinės Vokietijos politikai tinkamai išnaudojo, prikalbinę Henleiną pasišvęsti ne tik sportui, bet ir politikai. Henleinas sutiko ir tais pačiais metais Čekoslovakijos parlamento rinkimuose dalyvavo su savo partija, surinkęs 400.000 balsų ir gavęs 17 atstovų.

Dabar ir patsai Henleinas pamatė, kad savo rankose turi daug švietalų, sukuriais gali šį tą išlošti. Todėl, pamiršęs sportą, atsidavė tik politikai ir jau 1933 metais, kada Vokietijoje įsigalėjo hitlerizmas, Henleino partija Čekoslovakijos parlamento rinkimuose surinko 1.250.000 balsų, gaudama 44 atstovus. Dar vėliau visi vokiečiai už jį balsavo ir dabar paleistame Čekoslovakijos parlamente Henleino partija turėjo 72 atstovus, sudarydama stipriausią frakciją.

Dar vėliau atėjo kritiškos 1938 metų gegužės mėnesio dienos, kada galutinai paaiškėjo, kad Henleinas yra jau ne lojalus Čekoslovakijos pilietis, bet kitos valstybės programos vykdytojas, o šio mėn. 15 dieną jau paskelbė atsišaukimą, kuriame atvirai pasisakė, kad Čekoslovakijos vokiečiai pradėjo kovą už prisijungimą prie Vokietijos. Kuo ši kova baigsis, nežinia. Bet jai paskirtas vadas. Konradas Henleinas, kai jam grėsė pavojus patekti už krotų, spruko į Vokietiją, palikęs Čekoslovakijoje savo „pavaldinius" jų pačių likimui. Galimas daiktas, kad K. Henleinas, suvaidinęs „vado" vaidmenį, vėl užsiims sportu ir ramiai gyvens.

z.

Lietuvių kalbos skiltis

„Gimtąją Kalbą" pasiskaičius

Neseniai esu gavęs pasiskaityti šešius pirmuosius šių metų „Gimtosios Kalbos" sąsiuvinius.

Laikraštis „Gimtoji Kalba" yra jau įpusėjęs šeštuosius metus. Iš viso yra išėję 57 sąsiuviniai. Nors pusšeštų metų laiko tarpas nėra, palyginti, ilgas, tačiau „Gimtoji Kalba" bus labai daug padariusi mūsų kalbos ugdymo srityje. Žinia, to darbo vaisių gal ir pati L i e t u v i ų K a l b o s D r a u g i j a, kuri leidžia šį laikraštį, negali, kaip reikiant, apčiuopti. Tačiau sprendžiant iš paklausimų gausumo, į kuriuos GK K l a u s i m ų k r a i t e l ė j e atsakinėja ir iš palankių balsų apie GK kituose, netgi Amerikos lietuvių, laikraščiuose galima manyti šį laikraštį esant labai naudingą ir reikalingą lietuvių visuomenei Lietuvoje ir už jos sienių.

Pasiskaičius paskutiniuosius GK numerius, atrodo, kad ji dabar daugiau dėmesio kreipia į praktiškus kalbos dalykus. Vadinas, duoda tai, kas skaitytojams — mokytojams, laikraštininkams, įstaigų tarnautojams ir kitiems yra svarbiausia ir reikalingiausia. Klausimų kraitelė dabar žymiai praplėsta. Tarp kitko kraitelėje yra ir tokių paklausimų ir atsakymų:

Kaip rašyti: *spalio* ar *spalių* mėnuo? Gyvoje kalboje, — atsakoma — yra ir viena ir kita. Bet kadangi visi kiti mėnesių pavadinimai yra vienaskaitoje vartojami, tai ir *spãlis* pirmiausia yra vartotinas vienaskaitoje.

Aikartis ar *akyratis?*

Atsakoma: Nors žmonių kalboje yra sakoma *akìmirka* ir *akýmirka*, *akìplėša* ir *akýplėša, akìplotas* ir *akýplotas*, *akìvaizda* ir *akývaizda*, bendrinėje kalboje vis dėlto geriau vartoti *akìmirka, akìplėša, akìplotas*, *akìvaizda*, taigi ir *akìratis*, ne *akýratis*: viena, jungiamasis balsis - *i* - šiokiais atvejais yra aukštaičių plačiau vartojamas, o - *y* - daugiau sutinkamas žemaičių tarmėse; antra, jungiamasis šios rūšies sudėtinių žodžių balsis - *i* - yra drauge ir pirmosios sudaromosios dalies kamiengalis, plg. *akì-s: akì-mirka, naktì-s: naktì-balda, viršù-s; viršù kalnė* ir kt.

Kažkas klausia: Ar būtinai reikia skirti *per daug* nuo *perdaug?...* Tai esą įvairios reikšmės posakiai, ir todėl jie galį būti dvejaip rašomi, būtent: *per daug* (=per daugelį) *metų jis išsimokėjo visas skolas* ir jis *perdaug geras* (- per geras); plg. *už pérnai* (=pernykščius metus) *mokesčių dar nemokėjo* ir *ùžpernai* (arba *upérnai*) *tuo metu buvo labai sunku.*

Kuo daugiausia ar *ko daugiausia?*

GK redakcijos atsakoma šitaip: Abu posakiai yra gyvosios kalbos duomenys, bet bendrinei kalbai pirmiau teiktinas antrasis — *ko daugiausia:* viena, tai jau yra plačiai pačioje gyvojoje kalboje, net pačių vak. aukštaičių, vartojama; antra, čia vienaskaitos kilmininkas *ko* gerai dera prie *visų: visų daugiausia, visų geriausia* ir kt. Žemaičių *visų geriausias* bendrinėje kalboje, rodos, veik (veik=beveik? A.P.) nevartojamas.

Toliau patariama, kaip kirčiuoti būdvardžius su priesaga - *inis?*

Bendrinėje kalboje, — atsakoma — jie kirčiuojami šitaip: *auksìnis, drobìnis, dramìnis, jūrìnis, kiaulìnis, rankìnis*, taip pat *aguonìnis, ganyklìnis, klaipėdìnis, pamarìnis, pavasarìnis,* bet: *galūninis, rankóvinis, sántykinis, visúomeninis* ir kt.

Modernùs ar *moderniškas? Moralus, morališkas* ar *moralinis? Intymus* ar *intymiškas? Formalus, formališkas* ar *formalinis, natūralus, natūrališkas* ar *natūralinis?* Kaip žinia, šie svetimos kilmės būdvardžiai įvairiai mūsų šnekamoje kalboje ir raštijoje vartojami. „Gimtosios Kalbos" redakcija griežtai pasisako „priesaga - *iškas* mūsų bendrinei kalbai visai nereikalinga, nes ji nieko naujo nereiškia ir patį žodį padaro daug griozdiškesnį" — (GK 5 sąs. 78 p.). Bet kaip, pav., geriau: ar *imant sociališkai* ar *imant socialiai* ar *imant socialiniai*. Rodos, kad *imant sociališkai* yra geriausia, lygiai kaip daug griozdiškiau skamba *moderniai* negu *moderniškai*. Iš viso atrodo, kad GK redakcija dar nėra aiškiai nusprendusi, kaip turi būti aukščiau minėtos rūšies būdvardžiai vartojami.

A. Lengvinas, kalbėdamas apie užšienio lietuvių spaudos kalbą (GK 1 sąs. 1 p), pažymi, kad iš visų užsienio lietuvių mūsų Vilniaus lietuvių spaudos kalba, esanti visai tokia pati, kaip Lietuvos spaudos kalba.

A. P.

KORESPONDENCIJOS

Valkininkas, Vil.-Trakų apskr. *Mūsų klebono laiškas.* Prieš keletą metų mūsų parapijoje vikaravo kun. Voicechovskis. Čia neminėsiu, ką jis yra Valkininke nuveikęs. Aš noriu tik pažymėti, kad mūsų parapijos lietuviai už jo iškėlimą arkivyskupui labai buvo dėkingi...

Iš Valkininko kun. Voicechovskis buvo perkeltas į Butrimonis klebonu. Kas yra nuolatos skaitęs Vilniaus lietuvių laikraščius, tie apie kun. V. klebonavimą Butrimonyse gerai atsimena. Pakaks tik pažymėti, kad Butrimonių parapijos lietuviai kun. V. iškėlimu į Kliuščionis dar labiau džiaugėsi, negu valkininkiečiai.

Kliuščionys taip pat yra mišri parapija. Ten yra lietuvių, lenkų ir gudų. Kaip dabar ten kun. V. klebonauja, mes žinių neturime. Tik girdime, kad kun. V., nors dabar gyvena Kliuščionyse, bet ir toliau vadovauja Butrimonių parapijos „energingoms" ir prieš lietuvius nusiteikusioms moterėlėms.

Praėjusį mėnesį Vilniaus lenkų dienraštyje „Kurjer Powszechny" 234 Nr. buvo įdėtas straipsnis, kaip kun. Voicechovskis Kliuščionių bažnyčioje sako pamokslus ir kaip jis kovoja su svietiškomis organizacijomis. Straipsnio autorius, apibūdinęs kun. V. veiklą, tarp kitko šitaip rašė:

...manau būtų vienintelė išeitis, kad bažnytinė vyriausybė kun. Voicechovskį iš Kliuščionių parapijos ir apskritai iš Švenčionių apskrities ribų atsiimtų ir į Kliuščionis atsiųstų kleboną, kuris būtų su pusiausvira, įgudęs ir tikrai dievotas ir mylįs žmones, kuris po tam tikro laiko galėtų nuraminti įjautrintus neapykantos nuodais parapijiečių jausmus.

Kun. Voicechovskį pasiėmė ginti mūsų parapijos klebonas kun. Abaravičius. Dėl čia minimo prieš kun. V. straipsnio kun. Abaravičius šio mėnesio 4 d. įdėjo į Vilniaus lenkų dienraštį „Słowo" laišką, kuriame kun. V. labai išgyrė, pažymėdamas, kad, kai jis buvo Valkininke, tai „Valkininko parapija jį ant rankų nešiojo ir dar dabar negali jo užmiršti".

Kad mūsų klebonas kun. Abaravičius kun. Voicechovskio, kaip žmogaus ir kunigo, garbę gina, tai už tai jis galima tik pagirti. Bet kai jis viešai laikraštyje duoda suprasti, kad *visa Valkininko parapija* kun. V. nešiojo ant rankų, tai jau to mes, šios parapijos lietuviai, nutylėti negalime, nes tai yra mums didelė naujiena. Galimas dalykas, kad dalis parapijiečių kada nors kun. V. ir panešiojo ant rankų, bet tai buvo nelietuviai, nes lietuviai parapijiečiai, kurie čia sudaro beveik visą parapiją, apie tuos „nešiojimus" sužinojo tik dabar iš kun. Abaravičiaus laiško. Taigi viešai laikraštyje tvirtinti bendru pasakymu „Valkininko parapija" galėtų tik kas kitas, bet ne mūsų klebonas, kuris tuomet mūsų parapiją ir jos lietuvių nusistatymą kun. Voicechovskio, kaip patologiškai iškrypusio žmogaus, atžvilgiu jau gerai buvo pažinęs.

Valkininkietis.

Viečiūnai, Gardino apskr. *Patvirtinta padarytoji krata.* Šių metų rugpiūčio 16 d. Druskininkų policininkai Hutnik ir kitas padarė kratą pas vietos jaunuolį Stasį Balčių. Darydami kratą, sakėsi iešką knygų „Žiburiai Pelkėse". Kaip žinia, „Žiburiai Pelkėse" yra O. Miciūtės eilėraščių rinkinys, kuris šiemet yra išleistas Vilniuje ir sukonfiskuotas nebuvo. Tačiau, kai Stasys Balčius tų knygų neturėjo, tai pas jį jų ir nerado.

Rugpiūčio 26 d. tie patys policininkai ir vienas neviešosios policijos valdininkas darė kratą pas kitą vietos jaunuolį—pas Juozą Balčių. Jie sakėsi ieškoję priešvalstybinių iš Lietuvos atgabentų lietuviškų knygų. Kratos metu rado ir paėmė knygą „Jaunuolio Būdas".

Rugpiūčio 28 d. Juozas Balčius buvo pašauktas Druskininkų policijos įstaigon, kur jam įteiktas Gardino Miesto Teismo sprendimas (Nr. Kap. 910/38), kur tarp kitko rašoma šitaip:

„Druskininkų valstybinės policijos nuovados padarytą pas Viečiūnų kaimo, Marcinkonių valsč., gyventoją J. Balčių asmenišką ir jo bute kratą, su tikslu surasti slaptai atgabentų lietuviškų knygų—patvirtinti, taip pat patvirtinti knygos „Jaunuolio Būdas" paėmimą".

Raštas yra su teismo antspaudu ir pasirašytas teisėjo Zažickio.

Rugsėjo 6 d. Druskininkų policijos įstaigoje buvo ištardytas Stasys Balčius. Klaustas, kokį jis nešiojęs pasirašinėti prašymą ir kas jį pasirašė.

Kikilis.

Gervėčiai, Vilniaus-Trakų apskr. *Arkivyskupo vizitacijos atgarsiai.* Jau buvo rašyta, kad šiemet rugpiūčio 29 d. į Gervėčius buvo atvažiavęs Vilniaus arkivyskupas. Lietuviai jį pasitiko atskiruose vartuose, kurie buvo papuošti lietuviškomis vėliavomis. Sveikindami arkivyskupą, lietuviai prašė, kad į bažnyčią leistų įnešti prieš keletą metų jų įtaisytą bažnytinę vėliavą, kuri dabar yra Vilniuje, šv. Mikalojaus bažnyčioje.

Dabar čia kalbama, kad tos vizitacijos proga arkivyskupas vietos klebonui kun. Chodykai pasakęs, kad *lietuvių vėliava į bažnyčią reikėtų įsileisti.* Jei tai yra tiesa, dabar belieka tik laukti, kad mūsų klebonas tą arkivyskupo pageidavimą ir parapijiečių reikalavimą kuo greičiausiai išpildytų.

O dabar antras reikalas. Arkivyskupo atsilankymo proga šios parapijos Galčiūnų, Miciūnų ir Knistuškių kaimai įteikė jam savo prašymą, kuriame buvo rašoma šitaip:

Ganytojo apsilankymo proga, mes Galčiūnų, Miciūnų ir Knistuškių kaimų delegatai - atstovai savo sodžių vardu jaučiame reikalą pranešti Jūsų Ekscelencijai apie kai kuriuos esamus trūkumus dėl tikybos mokymo mokyklose. Štai jie:

1) 1937/38 mokslo metų pradžioje Galčiūnų kaimo gyventojams prašant Viln. Trakų apskr. mokyklų inspektorius leido, kad vietinėje mokykloje tikybos pamokos būtų dėstomos gimtąja lietuvių kalba. Tačiau, kadangi mokyklos vedėjas yra pravoslavas, mokyklų prefektas lietuviškai nemoka, o kun. klebonas pareiškė, jog neturįs laiko, tai lietuvių tėvų vaikų tikybos lietuviškai nieks ir nemokino.

2) Miciūnų kaimo gyventojų vaikai lanko Gervėčių mokyklą. Šioje mokykloje lietuviškai tikybos mokyti paskirta mokyt. p. Pasiczburna, kuri lietuviškai susikalbėti negali. Pamokų metų kalbėdavosi su vaikais nelietuviškai. Užtat daugumas vaikų ne tik pagrindinių tikėjimo tiesų nežino, bet poterių ir tai nemoka.

3) Knistuškių kaimo lietuviai gyventojai pereitą rudenį prašė p. Inspektorių, kad jų vaikams tikybos pamokos būtų lietuviškos. P. Inspektorius prašymo neišklausė. Lietuvių tėvų vaikai ir toliau tykybos tiesų mokinami nelietuviškai.

Kaip šį reikalą arkivyskupas yra išsprendęs — neteko girdėti.

Gervė.

Kampuočiai, Suvalkų apskr. *Domisi lietuviška spauda.* Kampuočiuose yra 30 ūkininkų ir visi lietuviai. Ńelietuvis yra tik vienas—tai krokuvietis, kuris čia neseniai yra nusipirkęs ūkį.

Malonu pažymėti, kad šio kaimo jaunimas ir vyresnieji domisi lietuviškąja spauda. Čia visi skaito ir domisi laikraščių žiniomis. Kartais net apžėlęs laukuose kalnelis pasidaro tikra skaitykla.

Anksčiau, kai čia buvo lietuviškos organizacijos, jaunimas švietėsi gana stropriai Bet ir dabar rankų nenuleidžia. Jo tarpe pirmą vietą užima lietuviškos dainos ir tautiški žaismai. Dabar užuot dulkėtose pirkiose šokę polkas, daugiau domisi sportu. Tik gaila, kad dar neturi savo sviedinio, bet jau žada įsigyti.

Praėjusį mėnesį čia buvo dviračiu atvažiavęs kažkoks ponelis, kuris kalbino vietos jaunuolius susirašyti į vieną nelietuvišką organizaciją. Bet, norinčiųjų neradęs, nuvažiavo toliau.

Žinqs

VILNIAUS KRONIKA

Lietuvos konsulato Vilniuje šiemet nebus

Neseniai lenkų spauda buvo paleidusi gandus, kad netrukus Vilniuje būsiąs įsteigtas Lietuvos konsulatas. Tiems gandams pasklidus, dabar Kauno laikraščiai skelbia iš tikrų šaltinių gautą žinią, kad šiemet Vilniuje Lietuvos konsulatas nebūsiąs steigiamas.

Kaip žinia, iki šiol Lietuva Lenkijoje, o Lenkija Lietuvoje dar neturi nė vieno konsulato. Iki šiol Lietuvos konsulato pareigas atlieka prie Lietuvos pasiuntinybės Varšuvoje įsteigtas konsularinis skyrius.

Pabranginti moksleivių bendrabučiai

Kaip žinia, uždarytosios Vilnius Lietuvių Labdarybės Draugijos moksleivių bendrabučius valdo šios draugijos valdiškas likvidatorius. Be jo sprendimo nepriimamas į bendrabutį nė vienas moksleivis.

Tenka sužinoti, kad šių mokslo metų pradžioje moksleivių priėmimas į bendrabučius buvęs žymiai kitoks negu pernai. Pernykščiams ir naujokams moksleiviams buvo statomos daug sunkesnės sąlygos, t.y. buvo reikalaujama didesnio mokesčio. Dėlto daugelis moksleivių į bendrabutį pateko nebūdami tikri, kad jie galės sumokėti likvidatoriaus paskirtą mokestį, o buvo ir tokių, kurie iš karto turėjo atgal sugrįžti kaiman.

Naujas lietuvis gydytojas

Neseniai pradėjęs savarankiškai gydyti ir jau turįs nemažą pasisekimą gydytojas *Stasys Čepulis*, kaip jau buvo skelbta, yra persikėlęs gyventi į Kosciuškos g-vę Nr. 14a ir ten turi savo kabinetą, kur priima įvairių ligų ligonis nuo 4 iki 7 vakaro.

Iškilmės evangelikų-reformatų tarpe

Kaip jau buvo rašyta, mirus šiemet Vilniuje evangelikų-reformatų superintendentui Jastšembskiui, jo vieton evangelikų-reformatų kolegija išrinko prof. Konstantiną Kurnatovskį, kuris iki šiol buvo Kelmės (Lietuvoje) evangelikų parapijos klebonas ir kurį laiką dėstė evangelikų-reformatų teologiją Vytauto Didžiojo universitete.

Šio mėn. 16 dieną atvyko į Vilnių naujas superintendentas Kurnatovskis ir apie 20 lietuvių evangelikų priešakyje su M. Yču.

Praėjusį sekmadienį (IX-18 d.) evangelikų reformatų bažnyčioje įvyko iškilmingas naujo superintendento prof. Konstantino Kurnatovskio ingresas, kurio metu pritaikintas tam momentui apeigas atliko Lietuvos reformatų-evangelikų superintendentas prof. Jokūbėnas.

Išgriovė Perkūno šventyklos pamatus

Praėjusią savaitę Vilniaus miesto magistrato darbininkai kasinėjo prie pat Katedros-Bazilikos esamą aikštės dalį ir į iškastus griovius dėjo kanalizacijai reikalingus vamzdžius. Bekasdami užtiko senus pamatus ir gabalą išlenkto skliauto. Pamatai padaryti akmens ir plytų ir, užimdami kelių metrų plota, eina lygiagrečiai į Katedros-Bazilikos sienų. Spėjama, kad tai yra buvusios lietuvių pagonų Perkūno šventyklos pamatai. Tačiau kasinėjimo darbų vadovybė, užuot tuos pamatus ištyrus, liepė juos vienoje vietoje išgriauti ir padėti kanalizacijos vamzdžius. Taip ir buvo padaryta.

Vienkartinis žurnalas

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos vienkartinis paveiksluotas žurnalas „Jaunimo Balsas". Jo redaktorius-leidėjas Liudvikas Kisielius.

Suimtas buv. Lietuvos Banko direktorius

Šiomis dienomis Lentvarave buvo suimtas buvęs Lietuvos Banko direktorius Jonas Masiulis, kuris, esą, nusikaltęs devizų įstatymui. Suimtasis buvo atvežtas į Vilnių ir laikomas Lūkiškio kalėjime.

Teko sužinoti, kad kai kurių Vilniaus lietuvių pastangomis dir. J. Masiulis iš kalėjimo jau yra išleistas ir sugrįžo Kaunan.

Vilniuje atidaryta IV šiaurės mūgė

Rugsėjo 17 d. Vilniuje buvo atidaryta šiaurės IV mūgė. Jos atidaryme dalyvavo prekybos ir pramonės viceministeris Sokolovskis, senato pirmininkas Pristoras ir vietos administracijos įstaigų atstovai.

Mūgė surengta naujoje vietoje—tarp Legijonų, Vivulskio ir Šeptickio gatvių. Šį kartą joje dalyvauja visos Lenkijos prekybos ir pramonės firmos. Vidurinės vaivadijos užėmusios 20 proc. vietos, vakarinės—18, pietinės—15 proc.

Bet, apskritai imant, mūgė nėra gausi. Net pačių lenkų laikraščiai šią mūgę—parodą vadina *vicemūge paroda*. Esą, jos svarbiausia dalis—pramogų skyrius ir visokie smulkūs namų pramonės išradimai.

Miesto lombardas daug turi darbo

Vilniaus miesto lombardas už paskolintus žmonėms pinigus daug turi prisirinkęs visokių užstatytų daiktų. Paskirtu laiku pinigų nesugrąžinus, dabar paskelbta yra tų daiktų licitacija. Suprantama, daugelis tų užstatytų daiktų savininkų licitacijos nenorėtų susilaukti ir iki tos dienos stengiasi savo daiktus išpirkti. Dėlto dabar lombarde didžiausia kamšatis.

Atėjus rudeniui, daugiausia iš lombardo atsiimami šilti drabužiai o užstatomi auksiniai ir sidabriniai daiktai.

Vienas lenkų laikraštis pažymi, kad Vilniaus miesto lombardo 70 procentų klijentų sudaro inteligentija.

Redakcijos atsakymai

Bol. Kadišiui. Padarysime, kas bus galima, kad skola būtų grąžinta.

St. Gavome ir pataisę dedame. Prašome ir toliau rašinėti. Galite rašyti ir abiejose pusėse.

K-jui. Dalykas svarbus, bet jo įdėti negalėsime, nes nėra nurodytų konkrečių faktų, t. y. nepažymėta, kada, kur ir kas yra dėl trijų auksinų nukentėjęs.

Bajorui. Šį kartą dar nedėsime. Gal Adamavo-Palabasio merginos ir be to susipras negerai dariusios. Atsakymas teisišku klausimu bus „Aido" priede „Ūkininke".

KARAS ISPANIJOJE

Iš Ispanijos įdomesnių žinių neatėjo. Tiek tik žinoma, kad atkaklesni mūšiai eina prie Ebro upės. Čia nė viena pusė neįgauna žymesnės persvaros. Apskritai, visuose frontuose tyla. Matyt, abi pusės kažko laukia ar rengiasi prie didesnio žygio.

Nacionalistų lėktuvai bombardavo uostus prie Viduržemio jūros: Almeriją, Alikantę, Valenciją, Barceloną.

KARAS KINIJOJE

Kinijoje mūšiai eina tose pat vietose: prie Mėlynosios ir Geltonosics upių. Japonai iš lėto, bet planingai slenka priekin ir artinasi prie Hankau. Jų štabas praneša, kad iki Hankau beliko tik 120 kilometrų kelio. Japonai tikisi Hankau paimti dar šį mėnesį.

Įvairumai

Baltijos jūros marios...

Baltijos jūros marios šimtais dainų apdainuotos, tūkstančiais raštų aprašytos ir pasakose apipasakotos. Bet jas kiekvieną sykį naujai pamačius ir jų gaudimą išgirdus, žmogaus krūtinėje sukyla nauji jausmai, galvose — mintys ir visa siela ima su jomis suptis ir daina pati savaime kuriasi:

Oi jūros marios, oi vandenėliai!
Kaip jus mylėjo mūs prosenėliai...
Rinko gintarą, rinko geltoną —
Senovės auksą!
Jūros bangavo — krantus skalavo.
Protėviai mūsų dainas dainavo.
Balsas skambėjo—nešamas vėjo
ir toli ėjo!
Jūros mieliausios! Jūros
brangiausios!
Jūrelės marios mūsų plačiausios!
Mes jus pamilstam, mes jūs
pailgstam —
Jūrelės marios!

Liepukas.

Tik degtinė ir degtinė!

Dienraštis „XX Amžius" Nr. 203 (1938 m. rugsėjo 7 d.) praneša: „Degtinę pardavinės krautuvėse. Nusistatyta duoti degtinę pardavinėti komisan krautuvėms, kurios tik prašys".

Man tai perskaičius, išsiveržė šitokios mintys (galima dainuoti ar deklamuoti):

Kur tik žvelgsi, ten degtinė!
Kur tik eisi, — vis degtinė!
Kur tik kreipsies — ten degtinė!
Tik degtinė ir degtinė!...
Eisi krautuvėn — degtinė.
Eisi įstaigon — degtinė.
Melsies — teisies, vis degtinė!
Tik degtinė ir degtinė!...
Gimsi — varvinsis degtinė.
Vesies — pilstysis degtinė.
Mirsi — laistysis degtinė.
Tik degtinė ir degtinė!...

Kaip iš gausybės rago... Taip ir panašiai galėtum pamatyti iki sutemų. Bet užteks, — gaila laiko ir popierio. *Liepukas.*

Senovės bernelis ir dabartinis bernas

Senovės lietuviškose dainose bernas-bernelis buvo labai idealizuojamas. To, matyt, buvo vertas, to užsipelnęs. Dainose:

Bernelis — dobilėlis,
Bernelis — sakalėlis,
Bernelis — artojėlis,
Bernelis — šienpjovėlis,
Bernelis — žirgjojėlis,
Bernelis — darbuolėlis,
Bernelis — varguolėlis.

Tai labai maloniai ir romantiškai skambėjo. O dabartinis bernas gyvenime ir posakiuose šitaip vaizduojamas:

Pažiūrėt — didelis frantas,
Statosi inteligentas,
Jaunų panelių klijentas,
Laisvosios meilės agentas,
Prie išgerimo — gigantas.
Švietimosi — ignorantas.

Tai, tur būt, bus visokių pergyventų priespaudų, karų ir grobuoniško sugedimo pasėtos sėklos piktželiškos pasėkos. Reikėtų sukurti naujos gadynės kilnų lietuvišką berną bernelį. *L—s.*

HITLERIS - ČEMBERLENAS

Todėl vokiški laikraščiai savo straipsnius, nukreiptus prieš Čekoslovakiją, vadina, pavyzdžiui, tokiais žodžiais „Šalin su ta Čekoslovakijos valstybe".

Toksai Vokietijos laikraščių agresyvus tonas yra gana reikšmingas ir į jį atsakingi politikai atkreipė tinkamą dėmesį.

Anglijos ministerių kabineto posėdžiai

Sugrįžus iš Vokietijos premjerui Čemberlenui tą pačią dieną buvo sukviestas Anglijos ministerių kabineto posėdis, kuriame premjeras pranešė apie savo pasikalbėjimą su Hitleriu. Be to, premjeras buvo apsilankęs pas karalių, kurį taip pat paimformavo apie savo kelionę į Vokietiją.

Kitą dieną Anglijos ministerių kabineto posėdžiai buvo tęsiami toliau. Pažymėtina, kad posėdžiuose dalyvavo ir Runcimanas, kuris skubiai buvo iššauktas iš Prahos. Pavyzdžiui, praėjusį šeštadienį (IX.17 d.) Anglijos ministerių kabinetas posėdžiavo 5 valandas, bet jokio oficialaus pranešimo nepaskelbė.

Iš to daroma išvada, kad Anglijos ministerių nuomonės dėl Čekoslovakijos skiriasi ir sunku ji suderinti.

Prancūzijos ministeriai Londone

Kad padėtis yra labai rimta, rodo ir tas faktas, kad Anglijos premjeras Čemberlenas pakvietė skubiai atvykti į Londoną Prancūzijos premjerą Deladierą ir užsienių reikalų ministerį Bone. Spaudos pranešimu, Čemberlenas, prieš išvykdamas pas Hitlerį, ilgai telefonu kalbėjosi su Prancūzijos ministerių pirmininku Deladieru, su kuriuo suderino Anglijos ir Prancūzijos nusistatymą dėl Čekoslovakijos. Kadangi sugrįžus iš Vokietijos premjerui, skubiai buvo pakviesti į Londoną Prancūzijos ministeriai, tai iš to daroma svarbi išvada, kad **tarp Prancūzijos ir Anglijos yra glaudus bendradarbiavimas**, kas yra nepaprastai svarbu taikos gerovei.

Ką nutarė prancūzai su anglais

Atvykus šio mėn. 18 dieną (sekmadienį) į Londoną Prancūzijos ministeriams, tuojau buvo sukviestas Anglijos ministerių kabineto posėdis, kuriame dalyvavo ir Prancūzijos ministeriai. Posėdis užtruko iki vėlaus vakaro ir po to buvo paskelbtas oficialus pranešimas, kuriame pareiškiama, kad apsvarsčius dabartinę tarptautinę padėtį, Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės nariai priėjo bendros išvados dėl politikos, kuri reikia taikyti, kad būtų taikingai išspręstas Čekoslovakijos klausimas. Abidvi vyriausybės tikisi, kad taikingai išsprendus Čekoslovakijos klausima, galima bus patarnauti ir visai Europos taikai.

Henleinas armijos... vadas

Paskutinės žinios praneša, kad Čekoslovakijos vokiečių vadas Henleinas, pabėgęs į Vokietiją, paskelbė atsišaukimą, kad pradedąs organizuoti Sudetų vokiečių korpusą.

Primineş atsišaukime apie tariamai sunkią Čekoslovakijos vokiečių padėtį, Henleinas pareiškė, kad savo teisėms ginti Sudetų vokiečiai turi imtis ginklo ir tuo tikslu organizuoja savo korpusą. Pabėgęs su Henleinu po padėjėjas Sobekovskis atvyko į Berlyną ir čia sušauktoje spaudos atstovų konferencijoje pareiškė, kad Sudėtų korpusas esąs organizuojamas ir Vokietijoje ir kur bus galima Čekoslovakijoje. Korpusas, esą, bus panaudotas tada, kai bus pradėta kova už Sudetų vokiečių laisvę.

Apie ką kalbėjo Hitleris su Čemberlenu

Iki šiol apie Hitlerio su Čemberlenu pasikalbėjimą nepaskelbta jokio oficialaus pranešimo. Todėl spaudoje visaip komentuojamas pasikalbėjimas.

Viena tačiau yra aišku. Hitleris su Čemberlenu kalbėjosi daugiausia apie Čekoslovakiją. Anglų spaudos žiniomis, kalbėtasi buvo apie plebiscitą, kurio griežtai reikalavęs Hitleris. Ar su šiuo reikalavimu Čemberlenas sutikęs, ar jį atmetęs — nežinia. Tačiau numatytas antras jo sutikimas su Hitleriu aiškiai sako, kad tarp anglų ir vokiečių dėl Čekoslovakijos yra didelis ir gal net nesuderinamas nuomonių skirtumas.

Čekai apie plebiscitą negalvoja

Sekmadienį per radiją pasakė kalbą Čekoslovakijos premjeras Hodža, kuris pareiškė, kad šiuo metu Čekoslovakija pergyvena dramatiškiausią, laikotarpį visoje savo istorijoje.

Suminėjęs Sudetų vokiečių sukilimą, Hodža pareiškė, kad dėlto vyriausybė buvusi priversta išleisti nepaprastus parėdymus.

Plebiscito projekto — užbaigė Hodža — Čekoslovakija nepriims.

Prezidento Benešo laiškas

Šio mėn. 18 dieną popietinėmis valandomis Čekoslovakijos pasiuntinybės Londone sekretorius įteikė Anglijos ir Prancūzijos premjerams Čekoslovakijos prezidento Benešo laišką.

Koks yra laiško turinys, tuo tarpu nežinia. Spėjama tiktai, kad prezidentas Benešas savo laiške pareiškęs, kad Anglija ir Prancūziją prieš galutinį nutarimą dėl susidariusios padėties atsiklausiančios Čekoslovakijos vyriausybės. Priešingu atveju, Čekoslovakija nepripažinsianti didžvalstybių nutarimo.

Galutinės išvados

Jau trečiame iš eilės „Aido" numeryje dedame daug žinių apie naują politinę padėtį, kuri susidarė paskutiniu metu, paaštrėjus Vokietijos-Čekoslovakijos santykiams.

Jei tektų iš gaunamų žinių daryti galutines išvadas, tai tikrai sunkus būtų uždavinys, nes nežinia, kuo visa tai baigsis. Viena tik aišku, kad Anglija su Prancūzija visomis priemonėmis stengsis išlaikyti laiką, Vokietija, tur būt, nenusileis, o Čekoslovakija yra pasiryžusi ginti savo valstybės sienų neliečiamybę.

Štai kodėl sunku pranašauti, kas bus rytoj.

SKAITYK IR PLATINK „AIDA"

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.